

**מערכת לתכנון התערבות, ניטור
יישומה ומדידת תוצאותיה,
בפנימיות לילדים ובני נוער בסיכון:
סיכום ממצאי מדידות t-0 ו-t-1
ותובנות שעלו מהן**

אנה רזניקובסקי-קוראס הדס שפירא
טל ארזי

עריכת לשון: רויטל אביב מתוק
עיצוב גרפי: אפרת ספיקר

המסמך הוזמן על ידי אגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות
במשרד הרווחה והביטחון החברתי ומומן בסיועו.

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | שבט תשפ"ו | ינואר 2026

תקציר

רקע

בשנים האחרונות עברו הפנימיות שבפיקוח תחום ילד ונוער במשרד הרווחה והביטחון החברתי שינויים רבים, ביניהם: שינויי מדיניות, שינויים במבני הפנימיות ושינויים בגישות הטיפול. לנוכח שינויים אלו, ביקש אגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד לפתח מערכת ממוחשבת שתתמוך בתכנון התערבות, במעקב אחר יישומה ובמידת תוצאותיה, תסייע בניהול ההתערבות ותאפשר לבחון את מאפייניהם וצורכיהם של ילדים ובני נוער המגיעים לפנימיות, את התאמת המענים הניתנים להם ואת מועילותם.

מטרות

כחלק בלתי נפרד מפיתוח המערכת ובדיקת התאמתה, מטרת מהלך זה הייתה לאסוף מידע ראשוני על מאפייני החניכים בפנימיות וצורכיהם, על אירועי חיים משמעותיים שחוו והתערבויות קודמות, על הכוחות שלרשותם, וכן על מידת השגת התוצאות עבורם.

שיטה

1. פותח שאלון הערכת מצב וגיבוש תוכנית ההתערבות (t-0) ושאלון ניטור אחר יישום תוכנית ההתערבות האישית (תפוקות) ומדידת תוצאות (t-1).
2. פיילוט מדידה ראשונה (t-0) בדצמבר 2022. מולאו 3,441 שאלונים על חניכים – שיעור מילוי של 55%; פיילוט מדידה שנייה (t-1) בנובמבר 2023. מולאו 3,065 שאלונים על חניכים – שיעור מילוי של 49%.

ממצאים

ממצאי המדידה הראשונה (t-0) פורסמו בפברואר 2024.

ממצאי המדידה השנייה (t-1) עלה כי התפוקות השכיחות ביותר בפנימיות הן: שימור וחיזוק הקשר עם משפחת החניך (מפגשי משפחה / אחים, עדכון שוטף, שותפות בקבלת החלטות על אודות החניך, ביקורי בית), טיפול פרטני רגשי, הקניית כישורי חיים בסיסיים (למשל, היגיינה, סדר יום), שיעורים לתגבור לימודי או סיוע בלימודים ושיחות מעקב תקופתיות עם החניך. מידת השגת התוצאות הרצויות נבחנה באמצעות שינויים שחלו בדיווח על סוג והיקף הצרכים בין שתי המדידות וכן באמצעות השינוי שחל בכוחות כתוצאות ביניים. במחקר עלה כי במדידה השנייה חלה עלייה בזיהוי הכוחות האישיים והבין-אישיים האלה: לחניך יש תקווה והוא צופה פני עתיד; החניך משתף ברגשות, מביע מגוון רגשות; לחניך כישורים חברתיים; לחניך כישורי למידה; לחניך כישורים טכניים; לחניך יכולות ורבוליות; לחניך יכולת ביטוי בכתב. עוד נמצא כי בכל אחד משבעת תחומי החיים (רגשי-נפשי, התנהגותי, לימודי, חברתי, בריאותי-פיזי, משפחתי, היכנות מאלמות או ניצול מחוץ למשפחה) חלה עלייה מובהקת בדיווח על סוג והיקף

הצרכים. מגמה זו בקרב חניכי הפנימיות דומה לנתונים אשר נאספו במחקרים אחרים על אודות ילדים ובני נוער בישראל בשנים 2023/24 ואפשר לייחס אותה במידה רבה למלחמת 'חרבות ברזל' אשר פרצה בזמן שבין שתי המדידות והשפיעה במישרין על החניכים וכן בעקיפין באמצעות השפעתה על ההורים, על המערך החוץ-ביתי ועל העובדים בפנימיות.

יחד עם זאת, נמצאו אסטרטגיות ודרכי התערבות אשר תרמו להפחתת היקף הדיווח על צרכים בתחומי החיים השונים: בתחום הרגשי-נפשי – שימוש בגישה סמכותית (הצבת גבולות ואיסורים לצורך מניעת חשיפה לסכנות ומוגנות החניך), הסדרת יציאת החניך לחופשות, מעקב על ידי פסיכיאטר, טיפולי שיניים; בתחום ההתנהגותי – הקניית כישורי חיים בסיסיים, שימוש בגישה סמכותית, מעקב על ידי דיאטנית; בתחום הלימודי – שיעורים לתגבור לימודי, סיוע בלימודים; בתחום הבריאותי – שימור וחיזוק הקשר עם משפחת החניך, טיפול פרטני רגשי, שיחות מעקב תקופתיות עם החניך, מעקב על ידי אחות, מעקב על ידי דיאטנית; ובתחום היפגעות מאלמות או ניצול מחוץ למשפחה – שיחות מעקב תקופתיות עם החניך, שימוש בגישה סמכותית.

המלצות עיקריות

1. מומלץ לתגבר את המענים בתחום הרגשי-נפשי בתקופות חירום
2. מומלץ להגביר את השימוש באסטרטגיות שנמצאו מועילות יותר (מפחיתות את העלייה בהיקף צורכי הילדים ובני הנוער)
3. יש לשים לב בעיקר לאוכלוסיות פגיעות במיוחד מבחינת סוג הצרכים שלהן והיקפם, כפי שעלו בחלוקה לפי מאפייני הרקע של החניכים
4. מומלץ לפעול להגברת התערבות מוכוונת שותפות עם החניכים ועם ההורים
5. מומלץ להמשיך לבחון את ההתאמה בין צורכי החניכים ובין המענים הניתנים להם, תוך כדי התייחסות למאפייני רקע ייחודיים של החניכים (כגון מגדר, גיל, קבוצת אוכלוסייה)
6. מומלץ להמשיך להטמיע ולחזק את גישת הכוחות בקרב אנשי המקצוע

תמצית

דוח זה הוא דוח ראשון מסדרת דוחות העוסקים בפיתוח מערכת ממוחשבת שתתמוך בתכנון התערבות, במעקב אחר יישומה ובמידת תוצאותיה באגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד הרווחה והביטחון החברתי. הוא מציג את ממצאי מדידות t-0 ו-t-1 מנקודת מבטם של העובדים בפנימיות על אודות מאפייני הרקע וצורכיהם של החניכים, המענים שקיבלו והשינוי שחל במצבם בין שתי המדידות ומציג את התובנות שעלו מן המדידות. הדוח השני מסכם את המידע שעלה ישירות מן החניכים עצמם, מן ההורים ומציג השוואה להערכת המצב כפי שעלתה מדיווחי העובדים בפנימיות. הדוח השלישי מציג את תהליך הפיתוח של המערכת על כלל רכיביה, את התקבלותה בקרב העובדים, את התאמתה לתכנון ולמידה שוטפת בפנימיות ואת התובנות שעלו משתי מדידות הפיילוט.

רקע

מסגרות השמה חוץ-ביתיות לילדים הן חלק חיוני ממערכי השירותים של מערכות רווחה במדינות מפותחות, וישראל בתוכן. בשנים האחרונות עברו הפנימיות שבפיקוח תחום ילד ונוער במשרד הרווחה והביטחון החברתי (להלן: משרד הרווחה) שינויים רבים, ביניהם: שינויי מדיניות, שינויים במבני הפנימיות ושינויים בגישות הטיפול. זאת ועוד הספרות מן הארץ ומן העולם מצביעה בעקביות על כך שהאתגרים שעומים מתמודדת האוכלוסייה המגיעה לפנימיות נעשים מורכבים יותר ויותר. לנוכח שינויים אלו, ביקש אגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד הרווחה (להלן: האגף החוץ ביתי) לפתח מערכת ממוחשבת שתתמוך בתכנון התערבות, במעקב אחר יישומה ובמידת תוצאותיה, תסייע בניהול ההתערבות ותאפשר לבחון את מאפייניהם וצורכיהם של ילדים ובני נוער המגיעים לפנימיות, את התאמת המענים הניתנים להם ואת מועילותם.

מטרות

1. לסייע לאגף החוץ ביתי במשרד הרווחה לפתח מערכת ממוחשבת שתאפשר:
 - לבצע הערכת מצב ותכנון התערבות עבור חניכים בפנימיות, לנטר את יישום התפוקות (הפעילויות והאסטרטגיות) ואת השגת מטרות ההתערבות, זאת באמצעות פיתוח כלים שיאפשרו מעקב שוטף אחר המאפיינים, הצרכים, הכוחות, דרכי ההתערבויות שיושמו ומידת השגת התוצאות עבור חניכים בפנימיות
 - לערוך מחקר פיילוט שיבחן עד כמה הכלים שפותחו אכן משרתים את מטרותם טרם הפיכתם לכלי מדידה שוטפת. הכלים ישמשו בסיס לבניית מערכת ממוחשבת שתשמש את העובדים בפנימיות לתכנון מנומק של התערבות, לתייעוד מהלך ההתערבות ולמידת תוצאותיה. פרט לכך יסייעו הכלים לעובדי המטה בגיבוש מדיניות ההתערבות ואמות המידה ליישומה בפנימיות, בניסוח מטרות להפעלת פנימיות, בהשוואה בין מודלים שונים של פנימיות ועוד
2. לאסוף מידע ראשוני על מאפייני החניכים בפנימיות וצורכיהם, על פגיעות קודמות בהם, על התערבויות קודמות לטיפול בהם, על כוחותיהם וכן על מידת השגת התוצאות עבורם.

3. לתמוך בהטמעת חשיבה תוצאתית בעבודה היום-יומית במערך החוץ ביתי באמצעות:

- הדרכה והכשרה של אנשי מטה ושטח על תכנון, מדידה ולמידה על פי החשיבה התוצאתית
- הבניית תיקי חניך במערכת הממוחשבת (תיק לקוח ממוחשב – תל"ם) על פי עקרונות החשיבה התוצאתית
- אפיון פלטים, טפסים ודוחות במערכת הממוחשבת על פי הצרכים השוטפים של כל רמות הפעילות: החניכים, העובדים בפנימייה (מנהל, עו"ס, רכז טיפול) והמטה

שיטה

פותחו ארבעה כלים:

שאלון הערכת מצב וגיבוש תוכנית ההתערבות (t-0)

א. מערכת ממוחשבת למילוי צוות הפנימייה ובה שאלות על מאפייני החניכים וצורכיהם, על הכוחות שלהם, על אירועי חיים משמעותיים ועל הניסיונות הקודמים להתערבויות. על בסיס הערכת המצב, מוגדרות התוצאות הרצויות והאינדיקטורים להן, ומגובשת ומנומקת תוכנית ההתערבות האישית עבור החניכים.

שאלוני ניטור אחר יישום תוכנית ההתערבות האישית (תפוקות) ומדידת תוצאות (t-1)

ב. מערכת ממוחשבת למילוי צוות הפנימייה ובה שאלות לעדכון מאפייני החניכים, הערכה מחודשת של צורכיהם וכוחותיהם, התפוקות ששימשו לטיפול בהם, תוצאות הביניים והתוצאות הסופיות אשר הוערכו באמצעות זיהוי האינדיקטורים שהוגדרו וכן השינוי שחל בין שני מועדי המדידה, וחסמים ביישום תוכנית ההתערבות או בהשגת התוצאות.

ג. שאלון מקוון למילוי עצמי לחניכים בפנימיות המתחקה אחר תפיסתם את צורכיהם במגוון תחומי חיים, ואת תפיסתם בנוגע לאיכות המענים שהם מקבלים בפנימיות על פי אמות המידה שגובשו (למשל, שותפות חניכים).

ד. שאלון מקוון למילוי עצמי להורי החניכים בפנימיות המתחקה אחר תפיסת הורי החניכים את מצבם של הילדים (הצרכים), את המענים שניתנו לילדים ואיכותם, את הקשר שלהם עם הפנימייה, את מידת מעורבותם ואת מידת ההשפעה של ההשמה בפנימייה על מצבו של הילד.

במסגרת המהלך בוצעו שתי מדידות פיילוט:

פיילוט מדידה ראשונה (t-0) בדצמבר 2022

המערכת נפתחה למילוי העובדים עבור כלל הילדים ששהו בפנימיות שבפיקוח משרד הרווחה (כ-6,200 ילדים), בכל סוגי הפנימיות: מעוף, עוגן ומעוז. מולאו 3,441 שאלונים על חניכים (בשלבם שונים: הערכת מצב/ הצבת מטרות/ גיבוש תוכנית אישית) – שיעור מילוי של 55% (בפועל שיעורי המילוי גבוהים יותר משום שניתנה הנחיה לעובדים שלא למלא שאלונים על חניכים שזו שנתם האחרונה בפנימייה, כדי להקל על המילוי בשנת הפיילוט הראשונה).

פיילוט מדידה שנייה (t-1) בנובמבר 2023

המערכת נפתחה למילוי העובדים עבור כלל הילדים ששהו בפנימיות. מולאו 3,065 שאלונים על חניכים (בשלבם שונים): הערכת מצב/ הצבת מטרות/ גיבוש תוכנית אישית) – שיעור מילוי של 49%.

כשלושה חודשים לאחר תחילת מדידות הפיילוט, נערכו מפגשי זום עם עובדים בפנימיות לפי מחוז (ירושלים, מרכז, צפון, דרום), והם היוו **קבוצות מיקוד**. מטרת המפגשים הייתה לענות על שאלות שעלו בעת מילוי הכלי, ללמוד על מידת ההתאמה שלו למדידה השוטפת, ללמוד על הדרך שבה התקבלו הכלים ולאסוף הערות ותובנות לשיפור.

ממצאים

ממצאי הערכת המצב בתחילת ההתערבות (t-0) פורסמו בפברואר 2024.

ממצאי ניטור יישום תוכנית ההתערבות האישית (התפוקות) והשגת התוצאות (t-1)

התפוקות השכיחות ביותר בפנימיות הן: שימור וחיזוק הקשר עם משפחת החניך (מפגשי משפחה / אחים, עדכון שוטף, שותפות בקבלת החלטות על אודות החניך, ביקורי בית), טיפול פרטני רגשי, הקניית כישורי חיים בסיסיים (למשל, היגיינה, סדר יום), שיעורים לתגבור לימודי או סיוע בלימודים ושיחות מעקב תקופתיות עם החניך.

מידת השגת התוצאות הרצויות נבחנה באמצעות שינויים שחלו בדיווח על סוג והיקף הצרכים בין שתי המדידות² וכן באמצעות השינוי שחל בכוחות כתוצאות ביניים. במחקר עלה כי במדידה השנייה חלה עלייה בזיהוי הכוחות האישיים והבין-אישיים האלה: לחניך יש תקווה והוא צופה פני עתיד; החניך משתף ברגשות, מביע מגוון רגשות; לחניך כישורים חברתיים; לחניך כישורי למידה; לחניך כישורים טכניים; לחניך יכולות ורבליות; לחניך יכולת ביטוי בכתב. עוד נמצא כי בכל אחד משבעת תחומי החיים (רגשי-נפשי, התנהגותי, לימודי, חברתי, בריאותי-פיזי, משפחתי, היפגעות מאלימות או ניצול מחוץ למשפחה) חלה עלייה מובהקת בדיווח על סוג והיקף הצרכים. מגמה זו בקרב חניכי הפנימיות דומה לנתונים אשר נאספו במחקרים אחרים על אודות ילדים ובני נוער בישראל בשנים 2023/24 ואפשר לייחס אותה במידה רבה למלחמת 'חרבות ברזל' אשר פרצה בזמן שבין שתי המדידות והשפיעה במישורין על החניכים וכן בעקיפין באמצעות השפעתה על ההורים, על המערך החוץ ביתי ועל העובדים בפנימיות. לצד זאת חשוב לציין כי ההבדלים בין שתי המדידות לא היו גדולים (הפערים נעו בין 10% ל-15% עבור כלל תחומי החיים ופער של 2% בלבד עבור תחום ההיפגעות מחוץ למשפחה).

יחד עם זאת, נמצאו אסטרטגיות ודרכי התערבות אשר תרמו להפחתת היקף הדיווח על צרכים קיימים ועל הופעת צרכים חדשים בתחומי החיים השונים: בתחום הרגשי-נפשי – שימוש בגישה סמכותית (הצבת גבולות ואיסורים לצורך מניעת חשיפה לסכנות

¹ במסגרת המהלך לא נבדקה השוונות בעוצמת הצרכים בין שתי המדידות, אלא בסוג ובהיקף הצרכים בלבד.

² מידת השגת התוצאות נבחנה גם באמצעות דיווח על התרשמות העובד בנוגע למידת השגת התוצאות הרצויות שהוגדרו, תוך ציון בטקסט חופשי של האינדיקטורים להשגתן. עם זאת, מידע זה לא הועבר לצוות המחקר ועל כן לא נותח.

ומוגנות החניך), הסדרת יציאת החניך לחופשות, מעקב על ידי פסיכיאטר, טיפולי שיניים; בתחום ההתנהגותי – הקניית כישורי חיים בסיסיים, שימוש בגישה סמכותית, מעקב על ידי דיאטנית; בתחום הלימודי – שיעורים לתגבור לימודי, סיוע בלימודים; בתחום הבריאותי – שימור וחיזוק הקשר עם משפחת החניך, טיפול פרטני רגשי, שיחות מעקב תקופתיות עם החניך, מעקב על ידי אחות, מעקב על ידי דיאטנית; ובתחום היפגעות מאלימות או ניצול מחוץ למשפחה – שיחות מעקב תקופתיות עם החניך, שימוש בגישה סמכותית.

במדידה עלה כי בנוגע ל-42.6% מן החניכים דווח כי עלו חסמים שמנעו את יישומה של התוכנית האישית. שני החסמים העיקריים הם: קושי בגיוס שיתוף הפעולה של החניך (21.8% מן החניכים) וקושי בגיוס שיתוף הפעולה של משפחת החניך (20.3% מן החניכים). לצד זאת, עלו חסמים שמנעו את השגת התוצאות. שני החסמים העיקריים הם: קושי בגיוס שיתוף הפעולה של החניך (44.0% מן החניכים) וקושי בגיוס שיתוף הפעולה של משפחת החניך (34.1% מן החניכים).

התקבלות המערכת בקרב העובדים והתאמתה לשימוש שוטף

העובדים ציינו כי הכלים שפותרו מתאימים לשימוש שוטף כחלק ממערכת ממוחשבת להערכת מצבם של החניכים, לגיבוש תוכנית התערבות אישית עבורם ולהערכת השגת התוצאות הרצויות. העובדים הביעו שביעות רצון מכניסת מערכת ממוחשבת לתיעוד עבודתם השוטפת, אבל חלקם גם הביעו הסתייגות מסוימת ממילוי כלי כל כך מקיף ומפורט. בהתבסס על המידע שעלה מניתוח הנתונים של המדידה הראשונה t-0 ועל ההצעות שהתקבלו מן העובדים להכנסת שינויים במערכת הממוחשבת, סולמות התשובה הורחבו כך שיוכלו לעמוד ברגישות רבה יותר על שינויים במצבם של הילדים, פריטים שאינם רלוונטיים נמחקו מן הכלי ופריטים שהיו חסרים התווספו לו, חלו שינויים במבנה המערכת ובמעבר בין השלבים ועוד.

המלצות עיקריות

1. יש להיות ערניים להשפעות של נסיבות חיצוניות בכלל ושל מלחמת חרבות ברזל בפרט על החניכים, ולהתגברות בדיווח על סוג והיקף צרכים, קשיים, דאגות ובעיות בקרב ילדים ובני נוער המצויים בסיכון. על כן, מומלץ לתגבר את המענים בתחום הרגשי-נפשי בתקופות חירום
2. מומלץ להגביר את השימוש באסטרטגיות שנמצאו מועילות יותר (מפחיתות את העלייה בהיקף צורכי הילדים ובני הנוער)
3. יש לשים לב בעיקר לאוכלוסיות פגיעות במיוחד מבחינת סוג הצרכים שלהן והיקפם, כפי שעלו בחלוקה לפי מאפייני הרקע של החניכים
4. מומלץ לפעול להגברת התערבות מוכוונת שותפות עם החניכים ועם ההורים
5. מומלץ להמשיך לבחון את ההתאמה בין צורכי החניכים ובין המענים הניתנים להם, תוך כדי התייחסות למאפייני רקע ייחודיים של החניכים (כגון מגדר, גיל, קבוצת אוכלוסייה)
6. מומלץ להמשיך להטמיע ולחזק את גישת הכוחות בקרב אנשי המקצוע בפנימיות

דברי תודה

דוח זה הוא חלק ממהלך כולל לפיתוח מערך ממוחשב למדידה שוטפת של תוצאות, עבור אגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד הרווחה והביטחון החברתי. אנו מבקשות להודות לכל מי שסייע במישרין או בעקיפין בשלבי התהליך – ברתימת העובדים, באיסוף הנתונים ובגיבוש הדוח והתובנות שעלו בו:

לגב' רקפת בן גיא, (לשעבר) מנהלת אגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד הרווחה והביטחון החברתי ולגב' יעל וייס, (לשעבר) מנהלת אגף בכיר חוץ ביתי משפחה ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד הרווחה והביטחון החברתי, אשר הובילו את המהלך לפיתוח המערכת לגיבוש תוכנית התערבות ומדידת תוצאותיה באופן שוטף בפנימיות לילדים ונוער בסיכון.

לד"ר רונית צור, (לשעבר) מנהלת שירות פיתוח וניהול ידע, ראש תחום דיור חוץ ביתי במשרד הרווחה והביטחון החברתי, שניהלה את עבודת ועדת ההיגוי.

לגב' אפרת אדרי שרעבי, מנהלת אגף בכיר חוץ ביתי, משפחה, ילד ונוער והשמות מיוחדות במשרד הרווחה והביטחון החברתי ולגב' חוי ז'רסקי, מנהלת שירות פיתוח וניהול ידע במשרד הרווחה והביטחון החברתי, אשר היו מעורבות בהמשך הפיתוח של המערכת וגייסו את מנהלי הפנימיות והעובדים בהן להשתתף במהלך.

לחברי ועדת ההיגוי של המהלך שעמלו על גיבוש שאלונים לעובדים בפנימיות ולחניכים להטמעה במערכת הממוחשבת. הוועדה תרמה רבות מן הידע הרב ומן הניסיון המעשי בעבודת השטח לגיבוש כלים מדויקים, בהירים, מקיפים ומתאימים כדי שישמשו את העובדים בפנימיות בעבודתם יום-יום.

לחברות צוות האפיון והמחשוב של הכלים במערכת ממוחשבת תל"ם (תיק לקוח ממוחשב) במשרד הרווחה והביטחון החברתי: לגב' ישראלה פלג, (לשעבר) מנהלת תחום איכות, פיקוח ובקרה מחוזי במשרד הרווחה והביטחון החברתי; לגב' מיכל נחמיה, (לשעבר) מנהלת פרויקטים באגף בכיר טכנולוגיות דיגיטליות ומידע במשרד הרווחה והביטחון החברתי; ולגב' חני קוניק, מנתחת מערכות בחברת מל"ם, שהיו שותפות משמעותיות למהלך והשקיעו מזמנן ומניסיוןן לגיבוש תוצרים מיטביים.

לגב' אסתר מזרחי, מומחית מניסיון חיים אשר סייעה בגיבוש שאלונים מתאימים ומדויקים עבור חניכי הפנימיות ועל השתתפותה בוועדת ההיגוי שליוותה את המהלך.

לעובדים ולמנהלים בפנימיות אשר נענו לאתגר והתנסו בתהליכי מילוי הכלים במערכת תל"ם ובאופן זה גם בהטמעת החשיבה התוצאתית בעבודתם השוטפת. בזכות התנסות זו והלמידה ממנה גובשו לקחים ותובנות, ואלו מובאים במסמך זה.

ולבסוף, לחניכים ולהורים אשר נרתמו למילוי שאלונים לדיווח עצמי על אודות המענים שהחניכים מקבלים בפנימיות, איכותם ותרומתם לשיפור במצבם ולהשגת התוצאות הרצויות.